

**Scenariusz wycieczki,
przeprowadzonej w klasie II/III szkoły ponadgimnazjalnej,
z Historii i Społeczeństwa**

1. Wątek i TEMAT: Wątek 6. Gospodarka, Temat 2. „Jak się wymieniać - aktualny do dzisiaj dylemat starożytnych”
2. Autor: Przemysław Marzęcki
3. Klasa: II/III (najlepiej do 26 uczniów w klasie)
4. Program: Przedmiot uzupełniający: Historia i społeczeństwo, IV etap edukacyjny, „Gra o przyszłość” - Projekt Kształcenie Pełne Wyobraźni - KPW.

Lekcja na temat „Jak się wymieniać - aktualny do dzisiaj dylemat starożytnych” będzie zrealizowana w formie wycieczki do Krakowa. Wycieczka ta zostanie poprzedzona prezentacją multimedialną, która wprowadzi uczniów w temat wymiany handlowej i przygotuje do aktywnego udziału w wyprawie.

Podczas pobytu w Krakowie uczniowie zwiedzą najważniejsze miejsca związane z handlem i wymianą. Dzięki temu będą mogli skonfrontować wiedzę zdobytą w szkole z konkretnymi przykładami. Zadania, jakie otrzymają w czasie trwania wycieczki pozwolą utrwalić wiedzę, rozwinąć umiejętność pracy w zespole i zachęcać wszystkich uczniów do aktywności.
5. Czas trwania: 90 minut
6. Czas realizacji: całość składa się z dwóch godzin lekcyjnych
7. Metody przeprowadzenia lekcji: przygotowanie do wycieczki - prezentacja multimedialna, wykład problemowy, słowniczek pojęć; wycieczka do Krakowa - wykład problemowy, quiz, praca z tekstem, praca z mapą, scenki
8. Formy pracy: grupowa i zespołowa
9. Cele:
 - zapoznanie uczniów z historycznie zmieniającymi się formami wymiany handlowej
 - przedstawienie uczniom historii organizacji handlu, produkcji i transakcji od czasów starożytnych po Średniowiecze (w Polsce i na świecie)
 - wskazanie najważniejszych szlaków handlowych przebiegających przez Małopolskę
 - zapoznanie uczniów z historią i tradycją krakowskiego kupiectwa
 - zrozumienie podstawowych pojęć: „barter”, „handel wymienny”, „wymiana ekwiwalentna”, „wymiana nieekwiwalentna”, „wymiana towarowo-pieniężna”
 - wyjaśnienie reguły wzajemności i zaufania w relacjach międzyludzkich

10. Spodziewane efekty (umiejętności, jakie powinien zdobyć uczeń)

- Uczeń wyjaśnienia pojęć: „barter”, „handel wymienny”, „wymiana ekwiwalentna”, „wymiana nieekwiwalentna”, „wymiana towarowo-pieniężna”
- Uczeń zna formy wymiany handlowej
- Uczeń zna historię organizacji handlu, produkcji i transakcji od czasów starożytnych po Średniowiecze
- Uczeń wskazuje na mapie najważniejsze szlaki handlowe przebiegające przez Małopolskę
- Uczeń zna historię i tradycję krakowskiego kupiectwa
- Uczeń zna reguły wzajemności i zaufania w relacjach międzyludzkich
- Uczeń potrafi zastosować regułę wzajemności i zaufania w relacjach międzyludzkich
- Uczeń potrafi efektywnie i kreatywnie pracować w zespole

11. Metody sprawdzania osiągniętych celów

- OCENA: uczeń oceniany jest punktowo podczas wycieczki, po wykonaniu każdego z czterech zaplanowanych zadań. Po zakończeniu wycieczki ilość zdobytych punktów przeliczana jest na ocenę. Oceniana jest aktywność ucznia, umiejętność współpracy w zespole, kreatywne myślenie, wiedza i zaangażowanie.

12. Sposoby motywowania uczniów

- Udział w wycieczce pozwala łączyć wiedzę zdobytą na lekcji z konkretnymi przykładami, co pozwala uczniowi lepiej zrozumieć dane zagadnienie.
- Stosowanie pracy w zespołach pozwala na bardziej bezpośrednie zaangażowanie każdego ucznia w temat zajęć.
- Stosowanie punktowego oceniania motywuje uczniów do pracy i pogłębiania wiedzy na dany temat.

13. Przygotowanie do wycieczki (jakie warunki powinny być spełnione, aby prawidłowo przeprowadzić wycieczkę):

- przygotowanie merytoryczne nauczyciela
- przedstawienie przez nauczyciela prezentacji wprowadzającej przed wycieczką, zapoznanie uczniów z tematem wycieczki i zadaniami do wykonania, wydruk materiałów: mapka, fragmenty tekstu, quiz, słowniczek pojęć, arkusz ocen.
- przygotowanie organizacyjne związane z dojazdem do Krakowa, rezerwacja biletów do Muzeum Historycznego Miasta Krakowa pod płytą Rynku Głównego, rezerwacja terminu zwiedzania Sali Kupieckiej w krakowskim Magistracie

14. Środki dydaktyczne:

- sprzęt do prezentacji: komputer, projektor multimedialny, ekran,

15. Materiały dydaktyczne:

- załącznik I - Prezentacja multimedialna
- załącznik II - Mapy konturowa, na której uczniowie zaznaczą szlaki handlowe
- załącznik III - fragmentu książki P. Sztompki, „Socjologia. Analiza społeczeństwa”, Kraków 2007
- załącznik IV - Quiz
- załącznik V - Artykuł „Barter - zapomniana forma handlu”
- załącznik VI - Arkusz oceny
- załącznik VII - Wzór raportu z wycieczki
- załącznik VIII - Ankieta ewaluacyjna
- załącznik IX - Plan wycieczki
- załącznik X - Zadania dla uczniów
- załącznik XI – Słowniczek pojęć

16. Słowniczek pojęć:

Barter - to wymiana bezgotówkowa, czyli towar (bądź usługa) za towar. Strony uzgadniają wartość towarów lub usług i dążą do tego, żeby bilans był zerowy.

Wymiana ekwiwalentna - wymiana dóbr o podobnej wartości, partnerzy są równorzędni i odnoszą w jej wyniku takie same korzyści.

Wymiana nieekwiwalentna - wymiana dóbr o różnej wartości, jeden z partnerów ma pozycję uprzywilejowaną i odnosi w jej wyniku większe korzyści.

Wymiana nieekwiwalentna - wymiana dóbr o różnej wartości; jeden z partnerów ma pozycję uprzywilejowaną ekonomicznie lub politycznie i osiąga większe korzyści.

Wymiana towarowo-pieniężna - w ekonomii wytwarzanie produktów przeznaczonych do wymiany przez różnego typu transakcje kupna-sprzedaży. Gospodarka towarowo-pieniężna jest przeciwieństwem gospodarki naturalnej. Jest ona związana ze społecznym podziałem pracy i wyodrębnieniem się producentów.

Reguła wzajemności - technika wywieranie wpływu polegająca na odwzajemnianiu się za otrzymane dobro, prezent, przysługę, takim samym dobrem, prezentem lub przysługą; może nas zmuszać np. do spełniania prośb, których nie chcielibyśmy spełnić, lub do zakupu rzeczy, których nie chcemy kupić itp.

17. Przebieg wycieczki:

Lp.	Czynności nauczyciela	Czynności uczniów	czas	Umiejętności kształcone w czasie lekcji
1.	<p>WPROWADZENIE</p> <p>Przed wyjazdem na wycieczkę nauczyciel przedstawia uczniom prezentację multimedialną wprowadzającą w temat „Jak się wymieniać...”. Nauczyciel prezentuje uczniom miejsca do odwiedzenia w czasie wycieczki, dzieli klasę na zespoły i objaśnia zadania do wykonania.</p> <p>Nauczyciel wyjaśnia uczniom podstawowe definicje i wręcza wydruki zawierające słowniczek pojęć.</p> <p>Nauczyciel rozdaje uczniom teksty potrzebne do wypełnienia quizu oraz dyskusji. Quiz i dyskusja odbędą się w czasie wycieczki do Krakowa.</p> <p>Nauczyciel rozdaje poszczególnym zespołom mapkę do wykonania jednego z zadań.</p>	<p>Uczniowie słuchają prezentacji nauczyciela.</p> <p>Dzielą się na zespoły.</p> <p>Zapoznanie się z tekstami otrzymanymi od nauczyciela.</p> <p>Uczniowie wypełniają mapkę i w zespołach przygotowują się do prezentacji poszczególnych zadań.</p>	-	<p>Wprowadzenie uczniów w główne zagadnienia związane z tematem wycieczki.</p> <p>Samodzielne myślenie.</p> <p>Nauka poprzez działanie.</p>
2.	<p>WYCIEZKA</p> <p>Uczniowie wraz z nauczycielem zbierają się na Małym Rynku w Krakowie.</p> <p>Nauczyciel przedstawia historię organizacji handlu, produkcji i transakcji od czasów starożytnych po Średniowiecze (w Polsce i na świecie).</p> <p>Wyjaśnia dlaczego miejsce,</p>	<p>Uczniowie z uwagą słuchają wykładu nauczyciela.</p> <p>Uczniowie spacerują po Małym Rynku.</p>	10 min.	<p>Skupienie uwagi.</p> <p>Samodzielne myślenie.</p> <p>Zdobycie wiedzy na temat historii organizacji handlu, produkcji i transakcji od czasów starożytnych po Średniowiecze.</p> <p>Uświadomienie, iż Mały Rynek w Krakowie był i jest istotnym punktem na mapie miasta.</p>

	<p>w którym się znajdują miało duże znaczenie w handlu.</p> <p>Nauczyciel przypomina przebieg szlaków handlowych.</p>			<p>Przypomnienie znaczenia i przebiegu dawnych szlaków handlowych.</p>
3.	<p>ZADANIE 1</p> <p>Praca z mapą</p> <p>Nauczyciel zachęca do przedstawienia wyników pracy. Pomaga ocenić pracę każdego zespołu.</p>	<p>Uczniowie prezentują wyniki swojej pracy.</p> <p>Przedstawiają miasta, przez które przebiegały dawne szlaki handlowe i krótko charakteryzują jedno wybrane przez siebie miasto.</p>	5 min.	<p>Nauka poprzez działanie.</p>
4.	<p>WYCIECZKA</p> <p>Nauczyciel wraz z uczniami odwiedzają Muzeum Historycznym Miasta Krakowa, skupiając szczególnie swoją uwagę na dwóch punktach (mapie handlu dalekiego: „Kupcy krakowscy na szlakach handlowych średniowiecznej Europy” oraz głównych towarach eksportowych Krakowa).</p> <p>W tym miejscu nauczyciel pokrótce omawia znaczenie najważniejszych szlaków handlowych przebiegających przez Małopolskę, ze szczególnym uwzględnieniem ich znaczenia międzynarodowego.</p>	<p>Uczniowie z uwagą słuchają nauczyciela.</p> <p>Uczniowie oglądają wystawy.</p>	25 min.	<p>Refleksja nad prezentowanym zagadnieniem.</p> <p>Samodzielne myślenie.</p> <p>Zdobycie wiedzy na temat szlaków handlowych przebiegających przez Małopolskę.</p> <p>Umiejętność łączenia zjawisk dawnych ze współczesnymi.</p>

5.	ZADANIE 2 Quiz Po wyjściu z Muzeum nauczyciel rozdaje uczniom quiz zawierający kilka krótkich pytań odnoszących się do tekstu P. Sztompki. Nauczyciel podaje prawidłowe odpowiedzi. Ocena.	Uczniowie uważnie słuchają instrukcji nauczyciela. Uczniowie w zespołach wypełniają quiz. Słuchają prawidłowych odpowiedzi.	5 min	Ocena poziomu przyswojenia materiału. Informacja zwrotna dla nauczyciela. Usystematyzowanie swojej wiedzy.
6.	WYCIECZKA Uczniowie wraz z nauczycielem odwiedzają Sukiennice. Nauczyciel omawia organizację handlu i wymiany na przestrzeni wieków (w Polsce i w Europie). Nauczyciel wyjaśnia rolę Sukiennic i Rynku Głównego. Nauczyciel przedstawia znaczenie przebiegu szlaków handlowych dla obecnej infrastruktury miasta.	Uczniowie zwiedzają Sukiennice. Uczniowie z uwagą słuchają informacji przekazywanych przez nauczyciela.	15 min.	Skupienie uwagi uczniów. Refleksja nad omawianym zagadnieniem. Zdobycie wiedzy na temat organizacji handlu i wymiany na przestrzeni wieków. Zrozumienie roli Sukiennic i Rynku Głównego dla dawnego handlu. Zrozumienie jak przebieg szlaków handlowych wpłynął na podział Centrum Miasta na Rynek Główny i Mały Rynek.
7.	ZADANIE 3 Dyskusja Nauczyciel słucha pomysłów uczniów związanych z tym, w jaki sposób dziś można się wymieniać. Nauczyciel przedstawia swoje uwagi i sugestie.	Uczniowie przedstawiają pomysły swoich zespołów.	10 min.	Pobudzenie kreatywnego myślenia. Wyrażanie własnego zdania oraz prezentowanie własnych poglądów.

8.	WYCIECZKA Uczniowie wraz z nauczycielem udają się do krakowskiego Magistratu i zwiedzają Salę Kupiecką. Nauczyciel omawia historię i tradycję krakowskiego kupiectwa. Nauczyciel wyjaśnia rolę Sali Kupieckiej dawniej i dziś.	Uczniowie zwiedzają Salę Kupiecką. Uczniowie z uwagą słuchają wykładu nauczyciela.	10 min.	Skupienie uwagi. Poszerzenie wiedzy na temat historii i tradycji kupiectwa. Zrozumienie znaczenia Sali Kupieckiej.
9.	ZADANIE 4 Scenki Nauczyciel ogląda przedstawiane przez uczniów scenki.	Uczniowie prezentują krótkie scenki przygotowane przez poszczególne zespoły.	10 min.	Nauka przez działanie.
10.	PODSUMOWANIE WYCIECZKI			

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik I

Prezentacja multimedialna - stanowi osobny dokument

[klasa2_3_Historia_T02_prezentacja_w01.ppt]

Załącznik II

Mapa konturowa Europy - stanowi osobny dokument

[klasa2_3_Historia_T02_mapa_konturowa_w01.pdf]

Załącznik III

Fragmentu książki P. Sztompki, „Socjologia. Analiza społeczeństwa” - stanowi osobny dokument

[klasa2_3_Historia_T02_Socjologia_Analiza_spoleczenstwa_fragment_w01.doc]

Załącznik IV

Quiz - stanowi osobny dokument

[klasa2_3_Historia_T02_qiuz_w01.doc]

Załącznik V

Artykuł „Barter - zapomniana formuła handlu” - stanowi osobny dokument

[klasa2_3_Historia_T02_Barter-zapomniana_formula_handlu_w01.doc]

Załącznik VI

Arkusz oceny dla nauczyciela - stanowi osobny dokument

[klasa2_3_Historia_T02_arkusz_oceny_w01.doc]

Załącznik VII

Wzór raportu z wycieczki - stanowi osobny dokument

[klasa2_3_Historia_T02_wzor_raportu_w01.doc]

Załącznik VIII

Ankieta ewaluacyjna - stanowi osobny dokument

[klasa2_3_Historia_T02_ankieta_ewaluacyjna_w01.doc]

Załącznik IX

Plan wycieczki - stanowi osobny dokument

[klasa2_3_Historia_T02_plan_wycieczki_w01.pdf]

Załącznik X

Zadania dla uczniów - stanowi osobny dokument

[klasa2_3_Historia_T02_zadania_dla_uczniow_w01.pdf]

Załącznik XI

Słowniczek pojęć - stanowi osobny dokument

[klasa2_3_Historia_T02_słowniczek_pojec_w01.doc]

